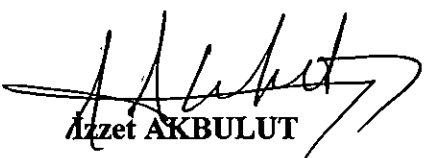

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de üretilen ve tüketiciye sunulan tarımsal ürünlerde pestisit kalıntılarının insan sağlığı ve çevre üzerindeki etkilerinin belirlenmesi; yasaklı veya ruhsatsız aktif maddelerin kullanımının önlenmesi; ihracattan geri dönen ürünlerin akıbetinin ve iç piyasaya sunulup sunulmadığının açıklığa kavuşturulması; üretimden sofraya kadar denetim ve izlenebilirlik mekanizmalarının etkinliğinin incelenmesi ve pestisit kullanımının azaltılmasına yönelik alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa’nın 98. maddesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 104 ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Azzet AKBULUT
Burdur Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Tarımsal üretimde hastalık, zararlı ve yabancı otlarla mücadele amacıyla kullanılan pestisitlerin yanlış, aşırı veya mevzuata aykırı kullanımı; gıda güvenliği, halk sağlığı, çevre ve tarımsal ihracat bakımından önemli bir sorun oluşturmaktadır. Pestisit kullanımında ruhsatlandırma, doğru doz, uygulama zamanı ve hasat öncesi bekleme süresine uyulması büyük önem taşımakta; bu kurallara uyulmaması tarımsal ürünlerde izin verilen limitlerin üzerinde kalıntı oluşmasına veya kullanımı yasaklanmış maddelerin gıdalarda tespit edilmesine neden olabilmektedir.

Avrupa Birliği'nin Gıda ve Yem İçin Hızlı Alarm Sistemi (RASFF), gıda güvenliği bakımından risk tespit edilen ürünlere ilişkin bildirimleri kayıt altına almaktadır. 2025 yılı RASFF kayıtları üzerinde yapılan derlemelerde Türkiye kaynaklı ürünler hakkında 105 pestisit bildirimi yapıldığı, Türkiye'nin pestisit kaynaklı bildirimlerde öne çıkan ülkeler arasında bulunduğu ve bu bildirimlerin önemli bölümünün sınır reddiyle sonuçlandığı görülmektedir. Taze biber, domates ve nar gibi ürünler bu bildirimlerde dikkat çeken ürün grupları arasındadır.

Sorunun yalnızca geçmiş yıllara ait olmadığı görülmektedir. 2026 yılında da Türkiye'den gönderilen bazı tarımsal ürünlere ilişkin pestisit kaynaklı uygunsuzluk bildirimleri kamuoyuna yansımıştır. Avrupa Birliği ayrıca Türkiye'den ithal edilen bazı ürünlerde pestisit kalıntısı riskine karşı artırılmış resmi kontrol uygulamalarına başvurmuştur. Bu tablo, ihracata konu tarımsal ürünlerde kalıntı sorununun yakından izlenmesi gerektiğini göstermektedir.

Tarım ve Orman Bakanlığı pestisit kalıntısı sorununa karşı çeşitli tedbirler uygulamaktadır. Bakanlığın açıkladığı verilere göre Kalıntı Eylem Planı kapsamında son üç yıllık dönemde pestisit denetimleri yüzde 40 artırılmış ve toplam 246 bin 946 denetim gerçekleştirilmiştir. Bakanlık aynı dönemde pestisit kalıntı oranında ve Türkiye'ye yönelik RASFF bildirimlerinde düşüş sağlandığını, kimyasal mücadeleye alternatif Entegre Zararlı Yönetimi uygulamalarının yaygınlaştırıldığını ve insan sağlığı ile çevre açısından sakıncalı olduğu değerlendirilen çok sayıda aktif maddenin kullanımının yasaklandığını açıklamıştır.

Bununla birlikte RASFF kayıtlarında Türkiye kaynaklı ürünlere yönelik bildirimlerin devam etmesi, mevcut denetim ve izleme sistemlerinin sonuçlarının kapsamlı biçimde değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bakanlık tarafından yürütülen 2022-2027 Kalıntı Eylem Planı kapsamında biber, turuncgil, yaprağı yenen sebzeler, bağ, nar, ayva ve domates gibi ürünlerin özel olarak takip edilmesi de risk bazlı denetimin önemini ortaya koymaktadır.

Bitki koruma ürünlerinin üreticiden uygulama aşamasına kadar izlenebilmesi amacıyla geliştirilen B-Reçete Sistemi, pilot uygulamaların ardından 1 Temmuz 2026 itibarıyla 81 ilde uygulanmaya başlanmıştır. Sistemle pestisit kullanımının dijital ortamda uçtan uca takip edilmesi ve ürün güvenliğinin artırılması hedeflenmektedir. Sistemin sahadaki etkinliğinin, kayıt dışı pestisit kullanımını ne ölçüde önleyebildiğinin ve uygunsuz kullanım tespit edildiğinde üretici, bayi ve ürün bazında izlenebilirliğin sağlanıp sağlanamadığının ortaya konulması gerekmektedir.

Sorunun bir diğer önemli boyutu ihracattan geri dönen tarımsal ürünlerin akıbetidir. Pestisit kalıntısı, aflatoksin veya diğer gıda güvenliği gerekçeleriyle başka ülkeler tarafından kabul edilmeyen ürünlerin Türkiye'ye geri gönderilmesi durumunda hangi denetimlerden geçirildiği; imha, yeniden ihracat, farklı amaçla değerlendirme veya iç piyasaya arz süreçlerinin nasıl işletildiği konusunda kamuoyunun açık ve erişilebilir biçimde bilgilendirilmesi önem taşımaktadır. İhracat standartlarını karşılamadığı gerekçesiyle

reddedilen ürünlerin iç piyasaya sunulup sunulmadığına ilişkin denetim zincirinin şeffaflığı, tüketicinin gıda güvenliğine duyduğu güven açısından önemlidir.

Pestisit sorunu yalnızca ihracat üzerinden değerlendirilmemelidir. Türkiye’de yaşayan vatandaşların tükettiği ürünlerin de en az ihraç edilen ürünler kadar etkin şekilde denetlenmesi gerekmektedir. Hasat öncesi üretim alanından hal girişlerine, paketlenme tesislerinden market ve pazarlara kadar gerçekleştirilen analizlerin il, ürün, aktif madde ve sonuç bazında kamuoyuyla düzenli şekilde paylaşılması; limit üstü veya yasaklı madde tespit edilen ürünlerin hangi işlemlere tabi tutulduğunun açıklanması etkin bir gıda güvenliği politikasının temel unsurlarındandır.

Pestisit kullanımının azaltılması yalnızca cezai ve idari denetimlerle sağlanabilecek bir mesele değildir. Üreticinin biyolojik ve biyoteknik mücadele yöntemlerine erişiminin kolaylaştırılması, bu yöntemlere verilen desteklerin artırılması, zirai danışmanlık sisteminin güçlendirilmesi, pestisit kullanımının reçetelendirilmesi ve kayıt altına alınması, üreticilerin doğru uygulama ve hasat bekleme süreleri konusunda eğitilmesi ile laboratuvar ve saha denetim kapasitesinin artırılması birlikte ele alınmalıdır.

Bu çerçevede; Türkiye’de tarımsal ürünlerde pestisit kullanımının ve kalıntı düzeylerinin güncel durumunun ortaya çıkarılması, yasaklı aktif maddelerin kullanımının engellenmesine yönelik denetimlerin incelenmesi, RASFF bildirimlerinin ürün ve etken madde bazında değerlendirilmesi, ihracattan geri dönen ürünlerin akıbetinin belirlenmesi, iç piyasada gerçekleştirilen analiz ve denetimlerin yeterliliğinin araştırılması, B-Reçete ve Kalıntı Eylem Planı’nın etkinliğinin değerlendirilmesi, biyolojik ve biyoteknik mücadele yöntemlerinin yaygınlaştırılması ve vatandaşların güvenilir gıdaya erişimini sağlayacak kalıcı politikaların belirlenmesi amacıyla Anayasa’nın 98. maddesi ve TBMM içtüzüğü’nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ve teklif ederiz.

83 sayılı Mec. Araş,

MİLLETVEKİLİ ADI SOYADI	BÖLGESİ	İMZA
Ali GÖKÇEK	İstanbul	Ali Gökçek
Sibel Sücmez	Trebzon	S. Sücmez
Hava ÖZTÜRK	Bursa	H. Öztürk
Hikmet Yalın HALICI	İsparta	H. Yalın
Şenel ARPAÇI	Denizli	Ş. Arpaç
Bilal BİLİCİ	Adana	B. Bilici
Av. Dr. M. Feriye ARKUN	Siyahözü	M. Arkun
İLİAŞ KARASU	Sivas Mu.	İ. Karasu
Ercan Karakoz	Aydın Mu.	E. Karakoz
Orhan SÜMER	Adana Mu.	O. Sumer
Ayhan Boz	Adana	A. Boz
Cemal ENGİNSURT	İstanbul	C. Enginsurt
Uğur Bayraktutan	Artvin Mu.	U. Bayraktutan
Öğür Karadağ	İst. Mu.	Ö. Karadağ
Turan Taşkın ÖZEL	İstanbul	T. Taşkın
Seçgin BİLİCİ	Aydın	S. Bilici
Mustafa Erdem	Antalya	M. Erdem
Mehmet TAHTASIZ	Çorum Mu.	M. Tahtasiz
Deniz YAVUZYLMAZ	Zonguldak Mu.	D. Yavuzylmaz

